

Hallbjarnareyri

Þorleifur Jóhannesson skráði.

Eyrbærinn, eins og venjulega er sagt, stendur norðan undir allhárri fjallhyrnu, þó nokkuð frá fjallinu. Hyrnan er kölluð **Eyrarhyrna** (1).

Fyrir ofan bæinn í suðaustur er lítil kletthæð, sem **Kastali** (2) heitir, hann er aldrei sleginn. Austur af honum er hóll, sem virðist að mestu vera byggingarleifar, hóll þessi er kallaður **Gamligarður** (3).

Rétt austan við bæinn er upphækkun, sem kölluð er **Skansinn** (4). Alllangt austur á túninu voru tóftir allmiklar, en þar er nú búið að byggja fjárhús og heyhlöðu og slétta umhverfis þau, tóftir þessar voru kallaðar **Kristjánstóftir** (5). Þegar hlaðan og fjárhúsin voru byggð var komið ofan á hleðslur, hlóð og mikla ösku, hefur eftir því verið þar býli eða a.m.k. einhver mannahíbyli. Sá hluti túnsins, sem tóftirnar voru í heitir **Austurtún** (6). Austnorðan við bæinn er hólbarð, sem er framhald af hæð þeirri, sem bærinn stendur á, hólbarð þetta eða hóll er kallaður **Áshóll** (7). Fyrir austan götuna, sem liggur heim að bænum, er hólballi, á honum er byggingaleifar (tóftir). Ekki er kunnugt um nafn þessa hóls. Fyrir austan hólinn liggur garðlag austur túnið og niður með Kristjánstóftum. Fyrir vestan götuna er stór hóll, á honum norðarlega standa nú fjárhús og heyhlaða, hóll þessi heitir **Gullhóll** (8). Munnmæli eru um það, að í hól þessum sé fólgið fé mikið, sagt er að byrjað hafi verið að grafa í hann, en þá sézt undur mikil, svo hætt var við gröftinn. Í hólinn sunnanverðan er dálítill laut, sem sagt er að sé gröf sú er byrjað var á.

Fyrir ofan götuna heitir **Upptún** (9). Rétt vestan við bæinn rennur smálækur, sem sprettur upp í mýri vestan til í túninu. Hann dreifist í mýrina (veituna) fyrir neðan (norðan) bæinn. Lækur þessi er kallaður **Bæjarlækur** (10). Fyrir vestan lækinn er lágur kletthryggur, á norðurenda hryggsins stendur hjallur; hryggur þessi heitir **Öskubakur** (11). Í austnorður frá hryggendanum eða hjallinum, en í norðvestur frá bænum, er ferhyrnd girðing nokkuð fornleg, sem kölluð er **Bænahúsgarður** (12); hann er sléttur, mishæðalaus og mýrlendur.

Utanvert í túninu, sem er þar mýrlent, eru klettur tveir, grasivaxnir að ofan, eru þeir kallaðir **Stapar** (13). Fyrir neðan (norðan) túnið er allvíðlend mýri, sem kölluð er **Veita** (14). Til heimatúnsins telst og tún eyðibýlis, sem heitir **Ytritröð** (15). Milli túnanna er hryggur frá fjalli og því nær niður að götunni, sem liggur vestur túnin, er hann kallaður **Traðarhryggur** (16).

Hjáleigur, sem fylgja Hjallbjarnareyri, eru: **Innritröð** (17). Hún er fyrir austan og ofan Eyri. Sá bær var færður fyrir allmörgum árum, áður stóð hann austan til í miðju túninu á allstórum hól, sem nú er kallaður **Gamli-Bæjarhóllinn** (18). Nú stendur bærin í austurjaðri túnsins. **Garðsendi** (19) stendur á sjávarbakkanum. Austur frá þeim bæ er eyðibýli, sem hét **Innri-Garðsendi** (20), er það býli löngu komið í eyði; þar sem sá bær stóð eru nú fjárhús og hlaða. Nokkru vestar á bakkanum er þurrabúð, sem heitir **Bakkabær** (21). Hann er nú í eyði. **Nýjabúð** (22) er nokkru vestar á bakkanum. Býli þessu fylgir eyðibýli, er **Þórðarbúð** (23) heitir. Eru tóftir þess býlis í suðaustur frá íbúðarhúsinu í Nýjubúð; eru þær á litlum hól ofar í túninu. **Naust** (24) eru vestast, stendur sá bær nokkuð upp frá bakkanum.

Fyrir austan túnið á Garðsenda fellur lækur, sem **Garðsendalækur** (25) heitir, kemur hann ofan úr mýrunum. Fyrir austan lækinn eru grasmóar, sem kallaðir eru **Garðsendamóar** (26). Innan til í þeim er stekkjarrúst, suðaustur frá henni er önnur rúst, sem **Grænarúst** (27) heitir. Stendur hún á rima eða lágum hrygg sem gengur þvert yfir, suður að firði, rimi þessi heitir **Grænurústarrimi** (28). Frá rima þessum gengur breitt og langt slétt nes austur, sem heitir **Eyraroddi** (29). Yfir oddann liggur fornt garðlag, sem heitir **Nautagarður** (30), liggur hann frá sjó og suður að firði; þar sem garðlagið endar við fjörðinn er hóll á bakkanum, sem **Gíslahjallur** (31) er kallaður. Á miðjum Oddanum eru þrjár tjarnir, sem kallaðar eru **Oddatjarnir** (32). Fremst (austast) á Oddanum er kletthæð, sem **Oddahaus** (33) heitir. Fyrir vestan Oddahaus eru tvær víkur, sín hverju megin, er heita **Oddabætur** (34). Sú, sem er að sunnanverðu, **Norðurbót** (35), en hin, sem gengur að sunnan frá firðinum, **Suðurbót** (36). Inn í miðjan Oddahausinn gengur lítil vík, sem heitir **Vestfirðingavör** (37). Á Oddahausnum eru margar verbúðatóftir. Fram undan Gíslahjalli eru sker, sem fjarar í, en fara í kaf um stærstu flæðar, þau heita **Klumbur** (38).

Suður frá Nautagarði eru sléttar grasivaxnar grundir, sem heitja **Klumbugrundir** (39). Bakkarnir þar suður frá með firðinum heita **Tóftabakkar** (40), ná þeir suður að fornum garðlögum og tóftum, sem nú er kallað **á Tóftum** (41). Er það hin forna **Öndverðareyri** (42). Frá Oddanum og upp að fjalli eru mýrar og holt á milli. Við Grænurústarrima heitir **Grásteinsmýri** (43), í henni er steinn, sem **Grásteinn** (44) heitir. Fyrir ofan rimann er mýri, sem heitir **Stapamýri** (45), ofan til í henni eru tveir stapar, er annar þeirra lítill. Þeir heita **Kringlumýrarstapar** (46). Fyrir vestan þá er **Kringlumýri** (47). Frá Grænurúst liggur rimi suður eftir mýrinni. Frá Kringlumýri eru grasmóar og holt, ná þeir að lágum hrygg, sem liggur frá Eyrartúni og suður að firði, fyrir sunnan Tóftir; hryggur þessi er kallaður **Rimi** (48). Skammt frá Tóftum eru við Rimann litlir kletthólar, sem heita **Tóftastapar** (49). Fyrir vestan Tóftastapa kemur lækur úr flóanum, sem er fyrir ofan Rimann, lækur þessi heitir **Tóftalækur** (50). Fellur hann í fjörðinn sunnan við Tóftir. Sunnan við Tóftastapa rennur lækur, sem heitir **Stapalækur** (51). Fyrir ofan Rimann er flói, sem nær upp að fjalli og vestur að Eyrartúni, er hann kallaður **Traðafloí** (52). Eftir flóanum er garðlag frá fjalli og niður að firði fyrir sunnan Tóftastapa, garðlag þetta er kallað **Hagagarður** (53). Syðsti hluti flóans, fyrir sunnan Hagagarð, heitir **Hagagarðsmýri** (54). Suður með fjallinu, fyrir ofan og vestan Traðaflóa, eru melholt, sem eru nefnd **Holtin** (55). Fyrir ofan (vestan) veginn, sem liggur norður Holtin, er brekka vaxin lyngi og grasi, heitir hún **Fagrabrekka** (56). Fyrir neðan götuna eru fyrst holt og lautir, síðan mýrlendir bakkar með firðinum. Úr Holtunum koma tveir lækir, renna þeir ofan mýrarnar; þar sem nyrðri lækurinn fellur fram af bakkanum er foss, sem heitir **Spræningur** (57). Mitt á milli Stapalækjar og Sprænings eru háir bakkar, þar sem þeir eru hæstir eru rústir, sennilega af hagahúsum. Fyrir sunnan syðri lækinn eru grasmóar er ná allt suður að Hjarðarbólsá. Í mounum sunnan við lækinn eru einhverjar fornar byggingaleifar.

Upp af Holtunum gengur dalur norður í Eyrarfjall. Heitir hann **Kálfadalur** (58). Norður úr botni hans er skarð milli Eyrarhyrnu og aðalfjallsins, í skarðinu eru götuslóðar, sem kallaðir eru **Skarðsgata** (59).

Frá botni Kálfadals gengur dalur vestur í fjallið, heitir hann **Villingadalur** (60). Frá Kálfadalsmynni og vestur eftir er hlíð sunnan í Eyrarfjalli, er **Steinahlíð** (61) heitir. Austast á henni heitir **Steinahlíðarhaus** (62). Vestast í **Steinahlíðarbrún** (63) eru

klettatindar, er **Hellisbjörg** (64) heita (**Miðbjörg** (65)), niður undan þeim er **Helliskriða** (66). Vestur á hálsinum er **Vatnamýri** (67) (sjá Hjarðarból). Norðurhlíð Eyrarfjalls, frá Skarðsgötu og vestur eftir, er brött grjóthlíð (stórgerð möl), brúnin er með smátindum. Á landamerkjum milli Eyrar og Skallabúða er lítið skarð í brúnina, er **Strákaskarð** (68) heitir; fyrir vestan skarðið eru tveir klettastrípar efst í hlíðinni, heita þeir **Strákar** (69) (**Eyrarstrákar** (70)).

Neðst í hlíðinni eru allmikil melbörð með graslautum á milli. eru þetta kallaðar **Brekkur** (71). Austarlega í Brekkunum er nýbýli, sem **Hjarðarbrekka** (72) heitir. Það er upp undan Naustum, vestustu hjáleigunni á bakkanum.

Vestan við Eyrartúnið er og nýbyggð þurrabúð, sem heitir **Jaðar** (73).

Frá Brekkunum og niður að sjónum er örnefnalaus flói.

Í vestur frá Eyrarodda er allstórt sker, sem ekki fer í kaf um flæðar, heitir það **Írland** (74), sunnið milli þess og Oddans er kallað **Oddaleið** (75). Þar er oft farið á smábátum og er þá miðað Reiðarvíkurklettar á Akureyjum í Helgafell. Norðvestur frá Írlandi er sker, sem heitir **Breiðasker** (76) – er það allstórt, en sjór fellur yfir það um flestar flæðar. Vestur af Breiðaskeri er **Langasker** (77). Það er álíka hátt og Breiðasker. Milli þessara skerja allra eru um fjörur grunn og fremur mjó sund. Vestur af Langaskeri eru tvö sker, en alldjúpt sund á milli þeirra, sker þessi eru kölluð **Haugar** (78). Milli eystri Haugsins og Langaskers er grunnt, en nokkuð breitt sund um fjörur eða lágsgjávað. Fyrir vestan Haugana er kölluð **Eyrarleið** (79) – á henni er miðað: Stóritindur, sem er hnúkur á fjallgarðinum upp af Eyrarbotni og er næsti hnúkur fyrir vestan Klakk (Leiðarhnúk), við Eyrarhyrnu, eystri rönd.

Norður af Breiðaskeri er sker eða klettur, sem **Ýsusteinn** (80) heitir, kemur hann upp þegar sjór er hálfútfallinn.

Upp við land er sker eða flaga, er **Naustaflaga** (81) heitir, er austurendi hennar fram af Naustabænum og nær hún þaðan allt vestur að Skallabúðum. Við Eyrarodda, miðja vega milli Tófta og Odd[a]haussins, eru sker, er heita Klumbur. Austur af Oddahausnum er sker, sem **Brúnkolla** (82) heitir, er hún skammt frá landi og kemur upp nokkru eftir að sjór er hálfútfallinn.

Austur frá Oddahausnum nokkru vestar en á miðjum Kolgrafafirði (Urthvalafirði), eru tvö sker, sem heita **Reyðarsker** (83).

Stafrófsskrá örnefna

Austurtún 6	Kristjánstóftir 5
Á Tóftum 41	Langasker 77
Áshóll 7	Miðbjörg 65=64
Bakkabær 21	Naust 24
Breiðasker 76	Naustaflaga 81
Brekur 71	Nautagarður 30
Brúnkolla 82	Norðurbót 35
Bæjarlækur 10	Nýjabúð 22
Bænahúsgarður 12	Oddabætur 34
Eyrahyrna 1	Oddahaus 33
Eyrarleið 79	Oddaleið 75
Eyroroddi 29	Oddatjarnir 32
Eyrarstrákar 70=69	Reyðarsker 83
Fagrabrekka 56	Rimi 48
Gamlibæjarhóll(inn) 18	Skansinn 4
Gamligarður 3	Skarðsgata 59
Garðsendalækur 25	Spræningur 57
Garðsendamóar 26	Stapalækur 51
Garðsendi 19	Stapamýri 45
Garðsendi, Innri- 20	Stapar 13
Gíslahjallur 31	Steinahlíð 61
Grásteinn 44	Steinahlíðarbrún 63
Grásteinsmýri 43	Steinahlíðarhaus 62
Grænarúst 27	Strákar 69=70
Grænurústarimi 28	Strákaskarð 68
Gullhóll 8	Suðurbót 36
Hagagarðsmýri 54	Tóftabakkar 40
Hagagarður 53	Tóftalækur 50
Haugar 78	Tóftastapar 49
Hellisbjörg 64=65	Tóftum, Á 41
Hellisskriða 66	Traðafló 52
Hjarðarbrekka 72	Traðarhryggur 16
Holtin 55	Upptún 9
Innri-Garðsendi 20	Vatnamýri 67
Innritröð 17	Veita 14
Írland 74	Vestfirðingavör 37
Jaðar 73	Villingadalur 60
Kastali 2	Ytrittröð 15
Kálfadalur 58	Ýsusteinn 80
Klumbugrundir 39	Þórðarbúð 23
Klumbur 38	Öndverðareyri 42
Kringlumýrarstapar 46	Öskubakur 11
Kringlumýri 47	